

УДК 339.92

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РУХУ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Степаненко Н.О., к.е.н., доцент (ХНЕУ ім. С. Кузнеця)

Кліменко О.М., к.е.н., доцент (ХНЕУ ім. С. Кузнеця)

У статті розглянуто основні тенденції руху України до Європейського Союзу. Розглянуто роль європейської інтеграції, етапи та основні засади формування Європейського Союзу, обґрунтовано позитивні наслідки приєднання України до ЄС. Надано оцінку економічним, соціальним та політичним вигодам від європейської інтеграції. Розглянуто негативні наслідки й можливі ризики євроінтеграції. Досліджено співробітництво з ЄС з моменту набуття незалежності України.

Ключові слова: *євроінтеграція, Євросоюз, інтеграційні процеси, світове співтовариство, експорт, вільна торгівля.*

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ДВИЖЕНИЯ УКРАИНЫ В ЕВРОПЕЙСКИЙ СОЮЗ

Степаненко Н.О., к.э.н., доцент (ХНЕУ им. С. Кузнеця)

Клименко О.М., к.э.н., доцент (ХНЕУ им. С. Кузнеця)

В статье рассмотрены основные тенденции движения Украины в Европейский Союз. Рассмотрены роль европейской интеграции, этапы и основы формирования Европейского Союза, обоснованно положительные последствия присоединения Украины к ЕС. Дана оценка экономическим, социальным и политическим выгодам от европейской интеграции. Рассмотрены негативные последствия и возможные риски евроинтеграции. Исследовано сотрудничество с ЕС с момента приобретения независимости Украины.

Ключевые слова: *євроінтеграція, Євросоюз, інтеграційні процеси, світове співтовариство, експорт, вільна торгівля.*

MODERN TRENDS OF THE MOVEMENT OF UKRAINE IN THE EUROPEAN UNION

Stepanenko N. O., Candidate of Economic Sciences, Associate Professor (S. Kuznets KhNUE)

Klimenko O. M., Candidate of Economic Sciences, Associate Professor (S. Kuznets KhNUE)

The article deals with the main tendencies of Ukraine's movement to the European Union. The role of European integration, stages and basic principles of formation of the European Union, its main values and goals are considered. The positive consequences of Ukraine's accession to the European Union are justified, namely: the opening of the way to the public structures of the overall security of the European Union; effective coordination within the EU in the field of export control and compliance with non-proliferation requirements; intensification of cooperation in the fight against organized crime, illegal migration, drug trafficking etc. An assessment of the economic, social and political benefits of European integration was made.

The integration of the country's economy and social sphere into world society is a significant factor in economic development. Integration processes make it possible to increase the efficiency of the economy. European integration and membership of Ukraine in the European Union is one of the main instruments of realization of national interests, legal development of a democratic state, improvement of existing mechanisms of functioning of civil society in the country in accordance with the European model. European integration for Ukraine is a mean of modernizing the economy, overcoming technological backwardness, attracting foreign investment and new technologies, facilitating job creation, enhancing the country's competitiveness in EU markets.

The purpose of the article is to study the current state and trends of Ukraine's movement to the European Union. It is considered that European integration and membership of Ukraine in the European Union is one of the main instruments for the realization of national interests, the legal development of a democratic state, and the improvement of existing mechanisms for the functioning of civil society in the country in accordance with the European model.

Key words: European integration, European Union, integration processes, world community, export, free trade.

Постановка проблеми.

Розвиток сучасної світової економіки характеризується посиленням міжнародної конкуренції, що зумовлює поглиблення процесів інтеграції. Це проявляється в формуванні регіональних інтеграційних об'єднань, націлених на створення локальних середовищ, які сприяють підвищенню національної конкурентоспроможності й поліпшенню економічних і політичних позицій нашої держави на світовій арені.

Однією важливою закономірністю світового розвитку є розгортання інтеграційних процесів, які посилились на зламі тисячоліть. Дуже значним на сьогоднішній день є вплив міжнародних інтеграційних процесів на функціонування не тільки регіональних міжнародних систем і становлення нового міжнародного порядку, а ще й окремих суспільств та держав, їх внутрішньої політики, впливу на щоденне життя людей. Основним винахідником таких ідей у Європі сьогодні є Європейський союз.

Інтеграція економіки та соціальної сфери країни у світове суспільство є значним фактором економічного розвитку. Інтеграційні процеси дають змогу підвищити ефективність функціонування економіки. Більшість країн ЄС має дуже високий інноваційний потенціал, що є надзвичайно привабливим для України.

Європейська інтеграція та членство України в Європейському Союзі є одним з головних інструментів реалізації національних інтересів, правового розвитку демократичної держави, вдосконалення існуючих механізмів функціонування громадянського суспільства в країні відповідно до європейської моделі. Вступ України до ЄС є ознакою прогресу зміцнення національних позицій на міжнародному рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Досліджено перспективи, переваги та недоліки європейської

інтеграції України Степаненко Н.О. [1-2]. Проблеми і перспективи вступу до ЄС досліджували в наукових розробках вчені-економісти Гальчинський А.С. [3], Гетьман І.В. [4], Жаліло Я.А. [5], Беренда С. В. [6], Матюшенко І.Ю. [7]. Аналіз нового етапу відносин з ЄС мають місце в роботах Качка Т., Клімкіна П. [8, 9], Литвиненко Я. [10], Асемоглу Д. [11], Менард К. [12].

Виділення невирішених частин загальної проблеми.

Європейська інтеграція до ЄС виступає чітким елементом зовнішньої політики України, тому, питання щодо аналізу перспектив членства країни набуває актуальності, а сам процес інтеграції стає цікавим як науковий об'єкт дослідження. Отже, багато питань щодо руху України до Європейського Союзу, а саме – переваги та недоліки вступу, економічні, соціальні та політичні наслідки, розвиток зовнішньоекономічних зв'язків з країнами співтовариства, ризик часткової втрати суверенітету, є невирішеними.

Визначення мети та завдання дослідження.

Метою є дослідження сучасного стану і тенденцій руху України до Європейського союзу.

Для досягнення поставленої мети слід розв'язати такі завдання:

проаналізувати існуючі умови участі України в євроінтеграційних процесах;

розглянути мету та основні важелі курсу євроінтеграції;

охарактеризувати причини виникнення Європейського Союзу та його основні цінності;

дослідити співробітництво з ЄС з моменту набуття незалежності України;

проаналізувати вигоди і перспективи України від вступу в ЄС;

проаналізувати переваги і недоліки євроінтеграції для України.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Перехід інтеграції в глобальну політико-економічну систему, розширення Європейського Союзу та його наближення до українських кордонів створили умови для активізації України щодо участі в цих процесах. Прискорення інтеграції України в європейський економічний, політичний і правовий простір є одним з головних пріоритетів зовнішньоекономічної політики України, що потребує радикальних дій у проведенні реформ у різних сферах суспільного життя країни.

Курс руху в європейську спільноту є очікуваним наслідком здобуття незалежності України. Його походження сходить до історії українського народу, до прагнення жити в демократичній, економічно розвиненій і соціально орієнтованій країні. Метою курсу євроінтеграції є створення за допомогою масштабних внутрішніх перетворень умов для вступу до спільноти розвинених європейських країн. Сьогодні цей курс є одним з пріоритетних в державній політиці України [1].

Приєднання України до Європейського Союзу сприятиме процесу зміцнення безпеки на глобальному рівні, забезпеченню стабільності та уникненню передумов відновлення штучних перешкод між пострадянськими країнами.

Існуючий Європейський Союз бере свій початок від Європейського співтовариства вугілля й сталі, що було засновано в 1951 року. Країни-засновники: Бельгія, Італія, Люксембург, Нідерланди, Федеративна Республіка Німеччина та Франція.

Швидке розповсюдження торгових відносин привело до підписання Римських угод 1957 року, що зумовило формування Європейського економічного співтовариства, а саме основу сучасного ЄС. Європейський союз в існуючому вигляді був створений на основі Маастрихтського договору (1.11.1993р.), що привів до виникнення єдиної європейської валюти – євро [10].

В 1973 році відбулася перша хвиля розширення ЄС. До співтовариства вступили Великобританія, Ірландія та Данія. Пізніше, у 1981 році приєдналася Греція, а в 1986 році членства набули Португалія та Іспанія. У 1995 році до складу Євросоюзу увійшли Австрія, Фінляндія та Швеція.

Найбільше розширення відбулося в 2004 році. ЄС отримав 10 нових членів, а саме: Угорщину, Кіпр, Латвію, Литву, Мальту, Польщу, Словаччину, Словенію, Чехію і Естонію. У 2007 році приєдналися Румунія і Болгарія, і останньою країною, що вступила в ЄС в 2013 році, стала Хорватія [10].

Нині Європейський Союз складається з 28 країн-членів. Полишити ЄС незабаром збирається Великобританія.

Основними цінностями ЄС є зміцнення миру, верховенство закону, підтримка демократичних цінностей, свобода, рівність, повага прав та забезпечення добробуту громадян країн-членів. Заснування базових принципів Євросоюзу на єдиному внутрішньому ринку, який забезпечує вільне переміщення товарів, послуг, грошей і робочої сили, надає кращі економічні можливості країнам-членам і на якому панує вільна й чесна конкуренція [2, с.28].

Питання економічної інтеграції для України є одним з першочергових, і, враховуючи той факт, що Україна – одна з найбільших держав Європи, то для неї особливо важливою є інтеграція саме з європейськими країнами, а саме, в першу чергу, з країнами Європейського Союзу.

З моменту набуття незалежності України співробітництво з ЄС розвивалося дуже нерівномірно. Слід зазначити, що в 1994 р. Україна була першою республікою колишнього СРСР, яка підписала Угоду про партнерство і співробітництво (УПС) з Європейським Союзом. Ця угода обіцяла Україні значні економічні вигоди. Згідно з цим документом

Європейський союз зобов'язався сприяти розвитку двосторонньої торгівлі й інвестуванню. Але лише в березні 1998 р. цей документ набув чинності.

Приєднання до світового співтовариства виявилось непростим і неоднозначним процесом, зокрема через такі основні чинники:

відсутність єдиної концепції економічних реформ і їх недосконалість;
формування олігархічної системи, боротьба політичної еліти за перерозподіл суспільних благ;

навмисне створення штучних бар'єрів в економіці з метою недопущення великого іноземного капіталу на ринок України;

навмисний тиск Росії на політичну владу в Україні.

Насьогодні перепонами щодо вступу України в Євросоюз є корупція, низький рівень життя населення, війна на Донбасі, проблеми з демократією і правами людини в країні та, головне – недостатній економічний розвиток країни. Одною з головних проблем в Україні, що гальмують економічний розвиток країни є нерівність різних верств населення. Але ця проблема є глобальною. Нерівність взагалі виражена наукою як головна проблема сучасності [11, 12]. Ефективна державна політика передбачає обґрунтовану, обмежену, зрозумілу і прийнятну для суспільства диференціацію доходів. Відповідно, завданням влади є зниження нерівності за допомогою, передусім, політики доходів.

Особливого значення щодо сталого розвитку української економіки набуває оптимізація інтеграційної стратегії держави з метою найбільш повного використання конкурентних переваг з урахуванням вимог сучасного етапу глобалізації, необхідності вирішення соціальних, економічних, політичних проблем та активізації участі в міжнародному співробітництві у різноманітних сферах.

Економічна інтеграція завжди була рушійною об'єднуючою силою об'єднання Європи. Основними цілями економічної інтеграції можна виділити: гармонійний розвиток економічних інститутів; стабільне і

збалансоване економічне взаємопроникнення; підвищення рівня життя; високий рівень зайнятості; економічна та валютна стабільність.

Слід зазначити, що інтеграція в Європу і членство в ЄС в майбутньому давно вже стали пріоритетом зовнішньої політики української держави, хоча слід говорити вже про перехід цього питання із розряду суто зовнішньополітичних до таких, які визначають і внутрішньодержавне життя.

Досить актуальним і важливим питанням сьогодення є вивчення характеру довгострокових та короткострокових факторів впливу процесів європейської інтеграції на українське суспільство в загалі та виявлення на цій основі відповідних переваг та недоліків для України за умов її входження до Європейського Союзу [1, с. 65].

Ще в грудні 2001 р. у заяві Європейської комісії відзначалося, що головними завданнями для України є боротьба зі СНІДом, туберкульозом, нелегальною міграцією й організованою злочинністю. Це можна пояснити ситуацією в Україні, яка за перші 10 років незалежності не провела жодних ефективних реформ, тому що глибока криза охопила майже всі сфери суспільства. Крім того, Україна почала суттєво відставати від багатьох країн за рівнем розвитку соціально-економічних показників. Ще тоді за оцінками конкурентоспроможності національної економіки Україна посідала майже останні місця не тільки серед європейських країн, а й серед інших багатьох країн, що розвивались [5, с. 130].

Відносини між Україною і Європейським Союзом в нинішній зовнішньополітичній і внутрішньополітичній ситуації мають для нашої країни першорядне значення. Мова йде не тільки про більш-менш активні контакти з одним з найвпливовіших іноземних партнерів, а й про можливість для України зробити стратегічний вибір на майбутнє, яке буде впливати на місце і роль нашої держави в новій системі міжнародних відносин, у тому числі економічних і валютно-фінансових [8].

Процвітання й розвиток громадянського суспільства в країні є одним з перших пріоритетів періоду становлення незалежності та самоутвердження нації, хід якого впливає на майбутню приналежність України до Європейського Союзу.

Європейська інтеграція для України є засобом модернізації економіки, подолання технологічної відсталості, залучення іноземних інвестицій і нових технологій, сприяння створенню нових робочих місць, підвищення конкурентоспроможності країни на ринках ЄС.

Отже, для нашої держави важливим питанням сьогодення є процес її поступового наближення до Європейського співтовариства, а також стратегічного результату цього процесу – повного членства в Європейському Союзі. Саме тому, в прагненні досягти європейського членства, Україна керується моделлю соціально-економічного розвитку основних європейських країн.

Цілком зрозуміло, що інтеграція нашої держави до ЄС має ряд вигод і перспектив. Перспектива членства в ЄС відкриє шлях до суспільних структур загальної безпеки Євросоюзу, сприятиме ефективній координації дій в рамках Євросоюзу в сфері контролю за експортом і дотримання вимог щодо нерозповсюдження зброї масового знищення, а також активізує співробітництво у боротьбі з організованою злочинністю, нелегальною міграцією, наркобізнесом тощо [1].

У зв'язку звищевикладеним, доцільно виділити економічні вигоди від Європейської інтеграції, а саме:

підвищення продуктивності економіки та темпів технологічної модернізації під впливом конкуренції на єдиному європейському ринку та забезпечення вільного доступу до новітніх факторів виробництва: технологій, капіталу та інформації;

створення сприятливішого інвестиційного середовища, а саме – покращення внутрішнього інвестиційного клімату;

сприяння значному збільшенню обсягів торгівлі на ринку ЄС;
підвищення кваліфікації робочої сили в умовах вільного руху на єдиному європейському ринку;
створення передумов для прискореного зростання взаємної торгівлі у вищих науково-технічних галузях;
вдосконалення якості регуляторних інститутів у бюджетному, банківському, фінансовому та корпоративному секторах;
сприяння залученню коштів з фондів регіонального розвитку ЄС для прискорення досягнення рівня економічного розвитку, властивого більш розвиненим країнам Європейського Союзу [7].

Для України існують і соціальні вигоди від членства в ЄС. Вони, насамперед, пов'язані з високим рівнем соціальних стандартів, що існують в країнах Європейського Союзу, розвитком гуманітарної сфери, ефективної системи захисту прав працівників, вдосконаленою системою охорони навколишнього середовища.

Інтеграція України в ЄС призведе до важливих змін щодо гарантування права на вільну зайнятість, гідної заробітної плати та безпеки умов праці, гарантій соціального захисту, адекватних умов життя громадяни, охорони здоров'я, освіти, культури, забезпечення соціального захисту та соціального забезпечення відповідно до європейських стандартів.

Слід віділити також головні політичні переваги від вступу до Європейського Союзу для України:

зміцнення стабільності демократичної політичної системи та її інституцій;

поновлення нормативно-правового законодавства;

прозорість національного законодавства;

поглиблення культури демократії та поваги до прав людини тощо.

Чіткими недоліками членства України в ЄС є ризики, пов'язані з реакцією Росії, можливі витрати, пов'язані з технічними регламентами, а також посилення конкуренції. Однак, якщо останній пункт виглядає як недолік з точки зору бізнесу, це також є незаперечною перевагою в очах споживачів, які в кінцевому рахунку, мають доступ до більш і більш дешевих продуктів або послуг.

Ще одним з недоліків інтеграції в ЄС є те, що цей процес має вплив на систему оподаткування, а саме обов'язково здійсниться перехід до єдиної митної системи в рамках кордонів європейського співтовариства та підвищиться рівень тарифного захисту щодо низки товарів українського експорту. Такі зміни можуть призвести до скорочення обсягів існуючого українського експорту до ЄС внаслідок часткової переорієнтації товаропотоків між існуючими та новими членами ЄС.

Одним з вагомих позитивних наслідків є введення в дію безвізового режиму для України.

По-перше, це дає змогу подорожувати «без бюрократії». 26 квітня 2017 року Європейський парламент проголосував за надання безвізового режиму з ЄС для громадян України. Після голосування в Європарламенті український безвіз схвалили у Раді ЄС. Отже, безвіз для України фактично набув чинності на початку червня 2017 року.

По-друге, безвізовий режим сприяє розвитку бізнесу, культури та медицини. З метою прискорення такого розвитку необхідно розвивати контакти з європейськими партнерами. Якщо до введення безвізу поїздка задля підписання власнику фірми контракту, студенту відвідання тренінгу чи відвідування медичного закладу для отримання термінової медичної консультації вимагало багато часу та витрат, то на сьогодні безвізовий режим полегшив українцям відвідати потрібні місця, які знаходились за великою завісою.

По-третє, позитив безвізового режиму є в тому, що він сприяє появленню меншій кількості маніпуляцій з боку посередників. Тобто, скоротиться потік маніпуляцій зі сторони недобросовісних фірм, які надавали українцям консультаційні та інші візові послуги.

Але не слід оминати і певні недоліки безвізового режиму для України. Такі як: поява міграції населення, зростання безробіття, витіснення національних виробників з внутрішнього ринку, високі європейські ціни, втрата цінних кадрів для України тощо.

Також, позитивним є те, що Україна поступово підвищує експорт українських товарів до країн Європейського Союзу. Так, за даними Міністерства економічного розвитку і торгівлі у 2018 році цей показник становив 20,2 мільярда доларів (таблиця 1) [13].

Як видно, найбільшу долю (30,2%) в експорті займає продукція АПК і харчової промисловості, якої було реалізовано на 6126,50 млн доларів. За ними йдуть продукція металургійного комплексу з долею 22% на суму 4437,6 млн доларів, продукція машинобудування (15,2% на суму 3057,0 млн доларів), мінеральні продукти (13,4% на 2704,3 млн доларів) і деревина (5,7% на 1152,4 млн доларів). В цілому, структура експорту товарів з України до ЄС у 2018 році має дуже позитивний характер.

Отже, ЄС потрібно: винагороджувати Україну за успішне виконання поставлених завдань, як це передбачено Угодою про асоціацію, шляхом прийняття рішень про інтеграцію України до відповідних секторів внутрішнього ринку ЄС. Серед успішних сфер виконання Україною завдань можна виділити такі: технічне регулювання, державні закупівлі, фінансові послуги, і головним чином енергетика. Цінність цих досягнень стає тим більшою, якщо приймати до уваги фактори, всупереч яким вони здійснюються: насамперед, політична фрагментація; слабкість інституцій і вплив інтересів; зацікавленість у збереженні статус-кво. Ці досягнення

одержані завдяки відданій праці ентузіастів серед державних службовців, народних депутатів, прогресивного бізнесу та громадянського суспільства.

Таблиця 1.

Структура експорту товарів з України до ЄС за 2018 рік

Товари	Сумма		Відносно попереднього (2017) року, %
	млн. долларів	%	
продукція АПК і харчової промисловості	6126,5	30,4	+8,5
продукція металургійного комплексу	4437,6	22	+18,3
продукція машинобудування	3057,0	15,2	+13,8
мінеральні продукти	2704,3	13,4	+18,3
деревина та паперова маса	1152,4	5,7	+22,1
продукція легкої промисловості	1036,4	5,1	+14,8
різні промислові товари	877	4,4	+18,7
продукція хімічної промисловості	767,1	3,8	+33,4

Дійсно, багато реформ потрібні для самої України і без зовнішнього заохочення, але разом з тим у багатьох сферах регуляторного наближення

нові норми стають більш обтяжливими для суб'єктів ринку України. За відсутності відкриття ринку з боку ЄС, у таких випадках в Україні виникає питання про можливу більшу доцільність гнучкішого підходу до виконання своїх зобов'язань з гармонізації законодавства [13].

Отже, питання щодо інтеграції України до Європейського Союзу ще й досі залишається відкритим. І до того ж представники Європейського Союзу наголошують, що двері ЄС залишаються відчиненими для України, але ж дату вступу вони не називають. В даний час ці відносини набули широко практичного характеру, що якнайбільше сприятимуть членству України в ЄС.

Висновки. Підсумовуючи аналіз позитивних наслідків та недоліків європейської інтеграції України, можна зазначити, що цей процес є набагато складнішим питанням. Це можна пояснити тим, що на сьогодні існують чимало аргументів проти вступу нашої країни, які ґрунтуються на економічних, соціальних і геополітичних наслідках євроінтеграції для України.

Аналізуючи думки українських та зарубіжних експертів щодо угоди, які розглядаються з двох протилежних точок зору, вважається, що прихильники вступу України до Європейського Союзу наголошують на майбутніх економічних перевагах нового інтеграційного проекту. Також, виокремлюють низку економіко-політичних наслідків для України в разі повноцінного вступу до ЄС. Зокрема це може стосуватися того, що Україні потенційно доведеться «ділитися» суверенітетом з єдиним регулюючим органом Євросоюзу, якому на основі міжнародних договорів делегують частину своїх повноважень.

Отже, слід зазначити, що Україні вкрай необхідні інтеграційні процеси, що розширять можливості її економіки. Однак процеси євроінтеграції повинні відбуватися помірними темпами, щоб не

«шокувати» економіку. А сам процес інтеграції України в ЄС є перспективним напрямом для держави в цілому.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Степаненко Н.О., Степаненко В.О. Інтеграція України до європейського союзу: переваги та недоліки. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2018. № 61. С. 62-67.

2. Stepanenko N. The prospects of Ukraine's European integration. *Proceedings of International scientific conference "Scientific Research Priorities – 2017: theoretical and practical value"*, 22th-23th of June 2017, National-Louis University, Nowy Sacz, Poland. Publisher: WSB – National-Louis University, Nowy Sacz, 2017. p 28-30.

3. Гальчинський А.С.: Європейське співтовариство кінець і новий початок, 2.07.2016. URL: <https://dt.ua/macrolevel/yevropeyske-spivtovaristvo-kines-i-noviy-rochatok-.html> (дата звернення: 27.10.2019).

4. Гетьман І.В. Правова система України в умовах глобалізації та євроінтеграції: до постановки проблем. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2011. Випуск №24. С. 27-36.

5. Жаліло Я.А. Євроінтеграційні перспективи України: від декларацій – до дій. *Стратегічні пріоритети*. 2009. № 3 (12). С. 129-135.

6. Беренда С. В. Еволюція економічної інтеграції в країнах Європи: монографія. – Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2012. 168 с.

7. Матюшенко І.Ю., Беренда С.В., Резніков В.В. Євроінтеграція України в системі міжнародної економічної інтеграції: навч. посіб. / за ред. І.Ю. Матюшенко. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. 496с.

8. Качка Т. Партнерство, але не інтеграція: що не так із рухом України до ЄС. *Європейська правда*, 15.11.2018. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/experts/2018/11/15/7089403/> (дата звернення: 20.10.2019).

9. Качка Т., Клімкін П. Новий етап відносин з ЄС: що має робити Україна після ратифікації Асоціації. *Європейська правда*, 14.07.2017.

URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2017/07/14/7068538/>
(дата звернення: 25.10.2019).

10. Литвиненко Я. Багатошвидкісна Європа: які зміни чекають на ЄС та як це вплине на Україну. *Європейська правда*, 15.08.2017.

URL:<https://www.eurointegration.com.ua/articles/2017/08/15/7069412/> (дата звернення: 27.10.2019).

11. Acemoglu, Daron and Naidu, Suresh and Restrepo, Pascual and Robinson, James A., Democracy, Redistribution and Inequality. *MIT Department of Economics Working Paper*. 2013. No. 13-24. SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2367088> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2367088> (дата звернення: 01.11.2019).

12. Menard, Claude J.D., Mary M. Shirley A Research Agenda for New Institutional Economics. *Northampton & Cheltenham: Edward Elgar Pub*. 2018 SSRN: <http://www.e-elgar.com/shop/isbn/9781788112505> (дата звернення: 01.11.2019).

13. Підсумки Ради асоціації Україна-ЄС: євроінтеграційний порядок денний на 2019 рік. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-presshall/2603150-pidsumki-radi-asociacii-ukrainaes-evrointegracijnij-poradok-dennij-na-2019-rik.html> (дата звернення: 01.10.2019).

References

1. Stepanenko N.O., Stepanenko V.O. (2018), “Integration of Ukraine into the European Union: advantages and disadvantages”, *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*. [Bulletin of the Economy of Transport and Industry.], no. 61. pp. 62-67.

2. Stepanenko N. (2017), “The prospects of Ukraine’s European integration”, *Proceedings of International scientific conference “Scientific*

Research Priorities – 2017: theoretical and practical value”, 22th-23th of June 2017, National-Louis University, Nowy Sacz, Poland. Publisher: WSB – National-Louis University, Nowy Sacz. pp. 28-30.

3. Ghaljchynskij A.S. (2016), “The European Community end and a new beginning”, Available at: https://dt.ua/macrolevel/yevropeyske-spiptovaristvo-kinec-i-noviy-pochatok-_.html

4. Ghetjman I.V. (2011), “ The Legal System of Ukraine in the conditions of globalization and European integration: before problems”, *Derzhavne budivnyctvo ta misceve samovrjaduvannja* [State building and local government], no. 24, pp. 27–36.

5. Zhalilo Ja.A. (2009), “Ukraine's European integration prospects: from declarations to action”, *Strateghichni priorytety*. [Strategic priorities], no. 3 (12), pp. 129–135.

6. Berenda S. V. (2012), *Evoljucija ekonomichnoji integraciji v krajinakh Jevropy: monohrafija*. [The evolution of economic integration in European countries: a monograph.], Kharkiv: V.N. Karazin KhNU, 168p.

7. Matjushenko I.Ju., Berenda S.V., Reznikov V.V. (2015). *Jevrointegracija Ukrajiny v systemi mizhnarodnoji ekonomichnoji integraciji: navch. posib*. [Ukraine's European integration in the system of international economic integration: Tutorial.], Kharkiv: V.N. Karazin KhNU, 496p.

8. Kachka T. (2018), “Partnership, but not integration: what is wrong with the movement of Ukraine to the EU”. *Jevropejsjka Pravda*. [European truth], URL: <https://www.eurointegration.com.ua/experts/2018/11/15/7089403/> (Last accessed: 20.10.2019).

9. Kachka T., Klimkin P. (2017), “A new stage of relations with the EU: what should Ukraine do after ratifying the Association”. *Jevropejsjka Pravda*. [European truth], URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2017/07/14/7068538/> (Last accessed: 25.10.2019).

10. Lytvynenko Ja. (2017), “Multispeed Europe: what changes await EU and how it will affect Ukraine”. *Jevropejsjka Pravda*. [European truth], URL: <https://www.euointegration.com.ua/articles/2017/08/15/7069412/> (Last accessed: 27.10.2019).

11. Acemoglu, Daron and Naidu, Suresh and Restrepo, Pascual and Robinson, James A., (2013), “Democracy, Redistribution and Inequality”, [MIT Department of Economics Working Paper] no. 13-24. SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2367088> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2367088> (Last accessed: 01.11.2019).

12. Menard, Claude J.D., Mary M. Shirley (2018) “A Research Agenda for New Institutional Economics”, [Northampton & Cheltenham: Edward Elgar Pub.], SSRN: <http://www.e-elgar.com/shop/isbn/9781788112505> (Last accessed: 01.11.2019).

13. The results of the EU-Ukraine Association Council: European Integration Agenda for 2019. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-presshall/2603150-pidsumki-radi-asociacii-ukrainaes-evrointegracijnij-poradok-dennij-na-2019-rik.html> (Last accessed: 01.10.2019).

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ:

Степаненко Наталія Олексіївна

К.е.н., доцент кафедри економічної теорії та економічної політики
Харківського Національного економічного університету ім.С.Кузнеця. E-
mail: Snatik75@gmail.com. Тел. +380509110275

61204, м.Харків, пр.Л.Свободи, 46/80

Stepanenko Nataliia Olexiivna, Ph.D. in Economics, Associate Professor
of economic theory and economic politics department of Simon Kuznets
Kharkiv National University of Economics. E-mail: Snatik75@gmail.com. Tel.
+380509110275

Кліменко Олена Миколаївна

К.е.н., доцент кафедри економічної теорії та економічної політики
Харківського Національного економічного університету ім.С.Кузнеця. E-
mail: olena.klimenko@hneu.net. Тел. +380503032652

61072, м.Харків, вул.23 Серпня, 6/123

Klimenko Olena Mikolaivna, Ph.D. in Economics, Associate Professor of
economic theory and economic politics department of Simon Kuznets Kharkiv
National University of Economics. E-mail: olena.klimenko@hneu.net. Tel.
+380503032652

